

PK-YRITYS BAROMETRI

Syksy 2008

Alueraportti, Pirkanmaa

Esipuhe

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa kuvaavaa Pk-yritysbarometriä kaksi kertaa vuodessa valtakunnallisena raporttina ja alueellisina raporteina. Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen ja koko maan välillä.

Syksyn 2008 Pk-yritysbarometri perustuu noin 3800 pk-yrityksen vastauksiin ja heijastaa siten kattavasti pk-yritysten käsityksiä yritysten kehitysnäkymistä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Barometrin ennustekyky on ollut hyvä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän vuoden aikana ja elinkeinoilmastoa. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitusta, kasvuhakuisuutta sekä yritysten kehittämistarpeita ja -esteitä. Erityiskysymykset koskevat yksityisen sektorin myyntiä kunnille.

Tällä hetkellä suhdanteisiin ja erityisesti rahoitusmarkkinoihin kohdistuu suurta mielenkiintoa. Vaikka myllerrys onkin alkanut Yhdysvalloista, on odotettavissa, että vaikutukset näkyvät myös suomalaisten pk-yritysten näkemyksissä ennen pitkää. Toisaalta on mielenkiintoista tarkastella mm. työvoimatarpeiden ja -pulan sekä yritysten omistajanvaihdosodotusten kehitystä väestön ikääntyessä.

Helsingissä 11.9.2008

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät ry

Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO.....	4
AINEISTO.....	5
1 Pirkanmaan ja koko maan yritykset	7
2 Yritykset ja työllisyys	8
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät.....	9
3.1 Yleiset suhdannenäkymät.....	9
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin	10
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet.....	11
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	12
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet.....	15
7 Elinkeinoilmasto	16
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus.....	18
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	19
10 Yrittäjyysilmapiiri	20
11 Pk-yritysten rahoitus.....	21
12 Pk-yritysten myynti kunnille.....	24

Finnveran yhteystiedot

Suomen Yrittäjien yhteystiedot

TIIVISTELMÄ

Suhdannenäkymät. Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana koko maassa oman yrityksen kannalta. Pirkanmaalla suhdanteiden ei edellismittauksesta poiketen odoteta paranevan lähimmän vuoden aikana. Pirkanmaalla toimivista pk-yrityksistä nyt 19 prosenttia ennakoii suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja 19 prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat heikkommat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Koko maan ja Pirkanmaan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen edelleen positiivisia. Pirkanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimääräistä heikkommat kolmen liikevaihdon, yrityksen kannattavuuden ja tuotekehityspanostusten osalta. Sen sijaan viennin arvon, tuonnin arvon ja vakavaraisuuden nousua ennakoii suurempi määrä alueella koko maahan verrattuna.

Pirkanmaalla toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Pirkanmaalla sekä koko maassa matalammalla tasolla kuin keväällä 2008

Kehittämisen esteet. Pirkanmaalla pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat edelleen resurssitekijät sekä kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteeksi. Resurssitekijät koetaan kuitenkin pienemmäksi kehittämisen esteeksi Pirkanmaalla kuin koko maassa keskimäärin.

Työllistämisen esteet Pirkanmaan pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat työvoiman saatavuus, jota 35 prosenttia niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpana esteenä, ja kysynnän riittämättömyys sekä työn sivukulut, joita yhteensä noin 38 prosenttia näistä yrityksistä piti suurimpana esteenä. Nämä kolme tekijää koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla. 33 prosentilla Pirkanmaan pk-yrityksistä ja 32 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

Rahoitus. Pirkanmaan alueen yrityksistä 24 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana, kun taas koko maassa näin oli tehnyt 31 prosenttia. Noin joka viides alueella ja koko maassa toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Tärkeimpänä käyttötarkoituksena rahoitukselle pidetään alueella koneiden ja laitteiden korvaus- ja laajennusinvestointeja sekä rakennusinvestointeja. Pirkanmaan pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (82 %) tai Finnverasta (30 %). Rahoitusyhtiöistä rahoitusta aikoo hakea 24 prosenttia rahoitusta hakevista alueen yrityksistä.

Pk-yritysten myynti kunnille. Suurin osa sekä koko maan (45%) että alueen (46%) pk-yrityksistä ilmoittaa, että liikevaihdosta ei muodostu yhtään myynnistä kunnille. Lisäksi suurin osa sekä koko maan (70%) että alueen (71%) pk-yrityksistä arvioi, että myynnissä kunnille ei tapahdu muutosta seuraavan viiden vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä 15 prosenttia pitää erittäin suurena kunnille suuntautuvan myynnin esteenä hankintalain säädöksiä. Hankintalain säädöksiä pidetään hieman useammin alueella erittäin suurena esteenä kuin koko maassa keskimäärin. Myös kuntien hankintaosaamisen taso nähdään alueella keskimääräistä useammin erittäin suureksi myynnin esteeksi. Lisäksi yli joka kymmenes koko maan pk-yrityksistä pitää virkamiesten suhtautumista erittäin suurena esteenä. Vastaava luku Pirkanmaalla on 14 prosenttia. Sen sijaan alueella neljännes pk-yrityksistä ei pidä poliittista ilmapiiriä lainkaan esteenä. Poliittinen ilmapiiri on koko maassa hieman useammin kunnille suuntautuva myynnin este kuin alueella keskimäärin. Lisäksi noin neljäsosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä ei pidä yksityisten tuottajien puuttumista myynnin esteenä lainkaan.

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten näkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu mm. yrityksen kehittämiseen, kasvuun, työllistämiseen ja rahoittamiseen liittyvistä rakenteellisista tekijöistä.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2002 sekä Fonecta ProFinder -yritysrekisteriä, josta otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti. Vastaajajoukko on 3861 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty internet- ja puhelinkyselyinä 1.7.–12.8.2008. Raportin luvussa "Aineisto" on esitetty taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä Pirkanmaan osalta. Tutkimuksen on tehnyt Innolink Research Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta heinä-elokuussa 2008.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Innolink Research Oy:ssä tutkimusjohtaja Mikko Kesä, viestintäpäällikkö Etta Partanen ja tutkija Katri Ahtiainen sekä Suomen Yrittäjissä ekonomisti Harri Hietala ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 6 olevan kartan mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, muu Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).

2) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.

3) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.

Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana

paranee 39 %, huononee 9 % ⇒ **saldoluku = + 30 %**

AINEISTO

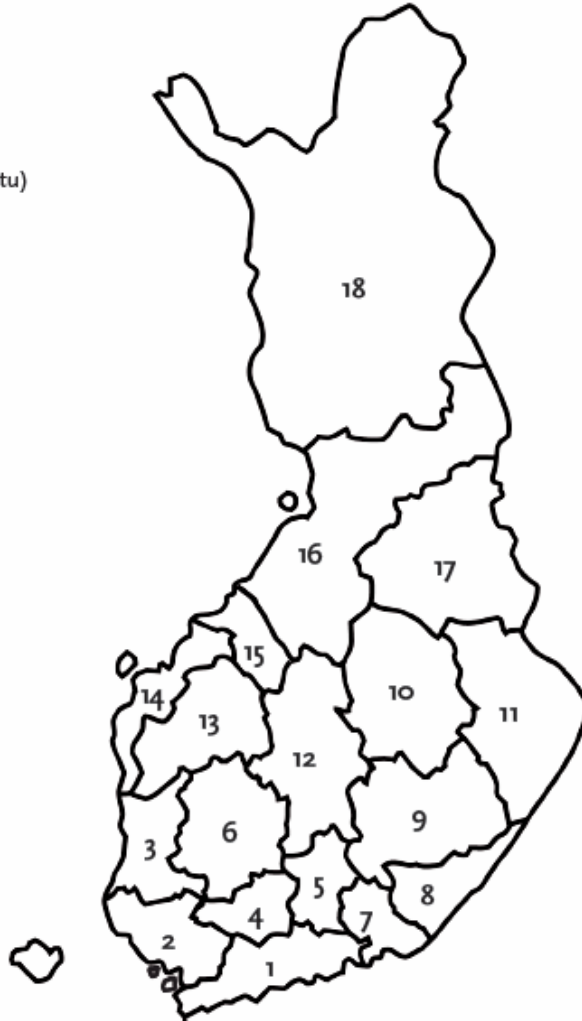
Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaamaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:**PK-YRITYSBAROMETRI 2/2008**
- Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	PIRKANMAA	543	10
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: D)	153	28
	Rakentaminen (TOL: F)	57	11
	Kauppa (TOL: G)	117	22
	Palvelut (TOL:H, I, K, O)	216	40
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	281	52
	5 - 9 henkilöä	107	20
	10 - 19 henkilöä	68	13
	20 - 49 henkilöä	50	9
	50+ henkilöä	34	6
LIIKEVAIHTO VUONNA 2007	Alle 0,20 milj. euroa	160	30
	0,20 - 0,49 milj. euroa	119	22
	0,50 - 1,49 milj. euroa	101	19
	1,50+ milj. euroa	140	26
	Ei vastausta	23	4
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	43	8
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	161	30
	Pyrkii säilyttämään asemansa	193	36
	Ei kasvutavoitetta	117	22
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	19	4
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	384	73
	Kyllä, vie itse suoraan	84	16
	Kyllä, tuotteita viedä osana toisen yrityksen tuotekokonaisuutta	78	15
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1997	482	89
	1998 - 2002	41	8
	2003	18	3
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	409	76
	Palkattu toimitusjohtaja	82	15
	Muut	46	9

PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO

1. Uusimaa, erilliset raportit:
 - Helsinki
 - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
 - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Keski-Pohjanmaa
16. Pohjois-Pohjanmaa
17. Kainuu
18. Lappi

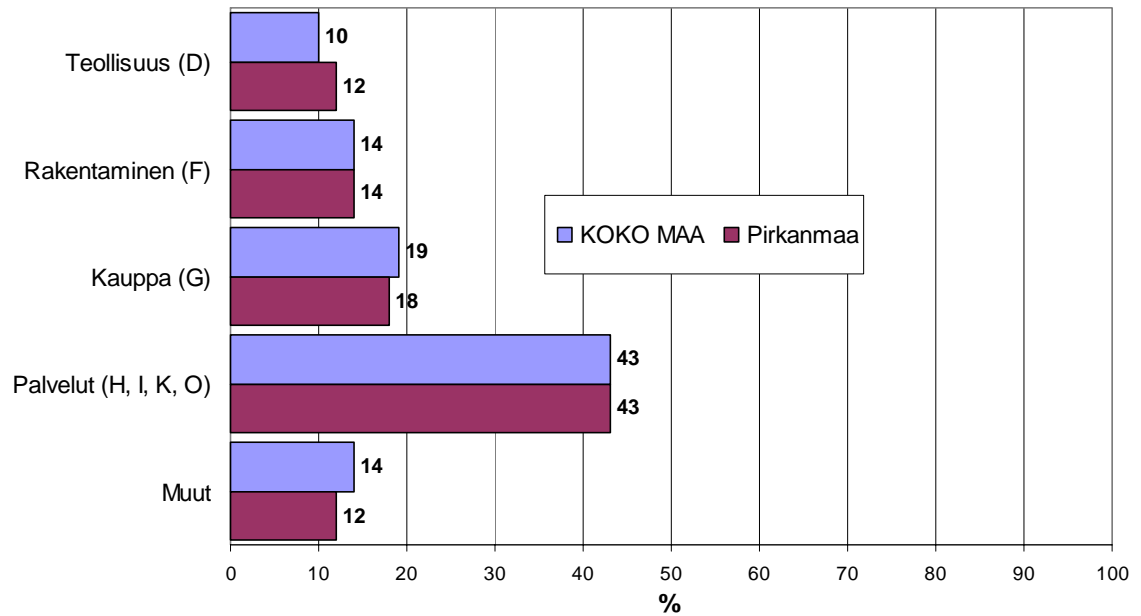

Tutkimustulokset

1 Pirkanmaan ja koko maan yritykset

Suomessa oli 250 378 yritystä vuonna 2006.¹ Näistä yrityksistä noin 21 800 toimi Pirkanmaalla. Pirkanmaalla on kaupanalan yrityksiä suhteellisesti aavistuksen vähemmän ja teollisuuden yrityksiä suhteellisesti hiukan enemmän kuin koko maassa keskimäärin.

1. YRITYSTEN OSUUDET ERI TOIMIALOILLA

Toimialan nimen jäljessä on sulussa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialanumero.

¹ Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri

2 Yritykset ja työllisyys

Pirkanmaan maakunnassa työskenteli vuonna 2007 noin 227 000 työntekijää². Työttömyysaste oli vuonna 2007 Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan koko maassa 6,9 % ja Pirkanmaalla 6,1 %.

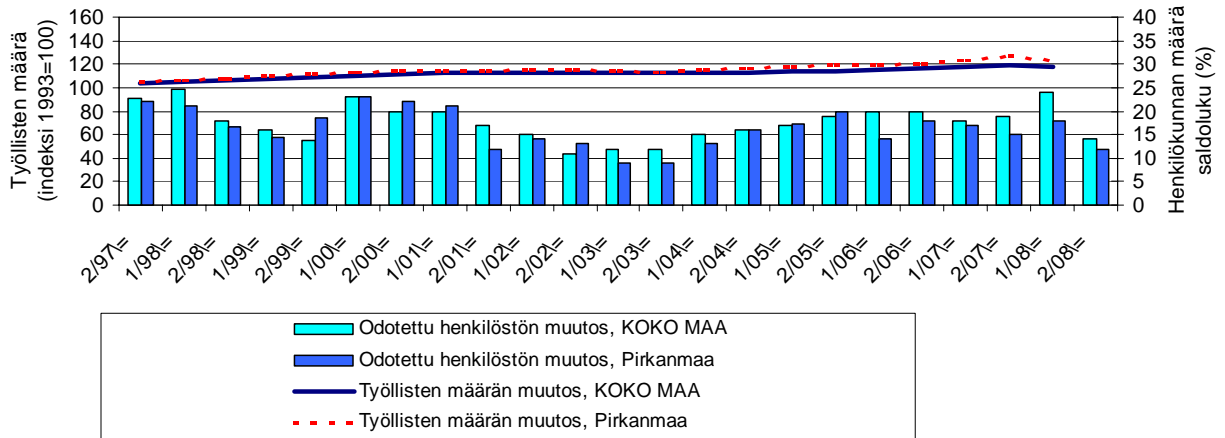
Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	22	70	8	14
Pirkanmaa	19	73	7	12

Pirkanmaalla toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Pirkanmaalla hieman matalammalla tasolla kuin keväällä 2008 (saldoluku tuolloin +18 %). Koko maassa ovat henkilökunnan määrän suhdannenäkymät heikommat kuin edellisessä kyselyssä, sillä keväällä 2008 henkilökunnan määrän saldoluku oli +24 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Pirkanmaan työllisten määrää (indeksi 1995=100) ja pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana³.

2. HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄN MUUTOSODOTUKSET SEURAAVAN VUODEN AIKANA SEKÄ TYÖLLISTEN MÄÄRÄN TILASTOITU MUUTOS

² Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus.

³ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

3.1 Yleiset suhdannenäkymät

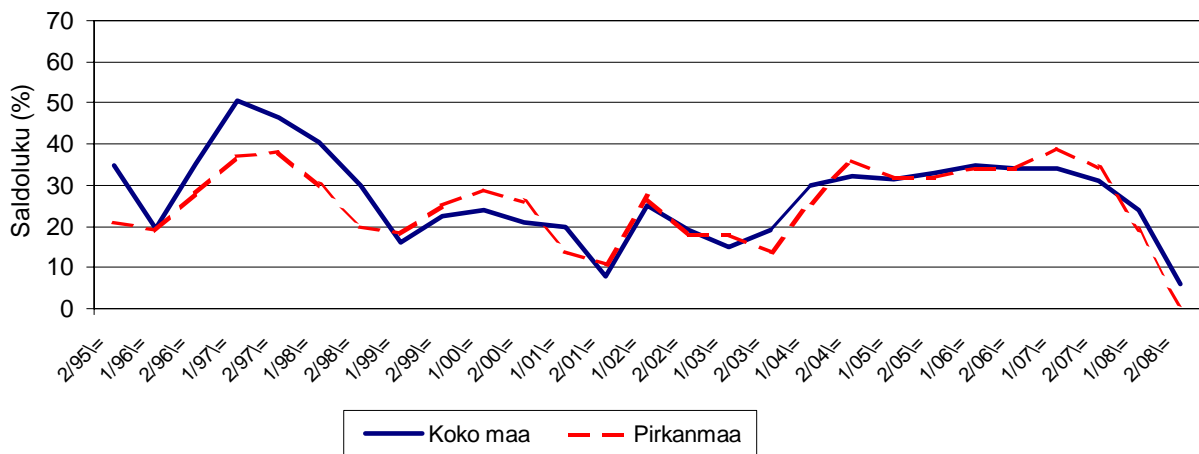
Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee %	Pysyy ennallaan %	Huononee %	Saldoluku %
KOKO MAA	24	59	18	6
Pirkanmaa	19	62	19	0

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana koko maassa oman yrityksen kannalta. Pirkanmaalla suhdanteiden ei edellismittauksesta poiketen enää odoteta paranevan lähimmän vuoden aikana. Pirkanmaalla toimivista pk-yrityksistä nyt 19 prosenttia ennakoivat suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja 19 prosenttia yrityksistä ennakoivat suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat heikkomat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 2/95 lähtien. Kevään 2008 tilanteeseen verrattuna ovat Pirkanmaalla ja koko maassa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana laskeneet.

3.1 YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT LÄHIMMÄN VUODEN AIKANA

3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

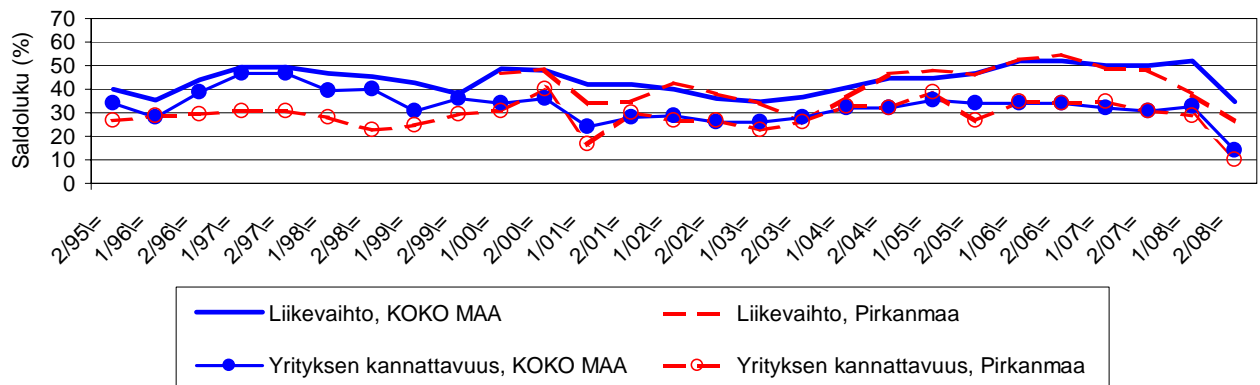
Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vakavaraisuus	Tuotekehitys-panostukset
KOKO MAA								
Suurempi	47	19	18	17	51	32	32	24
Yhtä suuri	41	64	73	74	41	50	60	67
Pienempi	12	17	8	9	8	18	8	9
Saldoluku (%)	35	2	10	8	43	14	24	15
Pirkanmaa								
Suurempi	42	18	16	17	50	31	33	22
Yhtä suuri	44	66	79	76	43	49	59	71
Pienempi	14	16	5	8	7	21	8	8
Saldoluku (%)	28	2	11	9	43	10	25	14

Koko maan ja Pirkanmaan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen edelleen positiivisia. Pirkanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimääräistä heikkomat kolmen liikevaihdon, yrityksen kannattavuuden ja tuotekehitys-panostusten osalta. Sen sijaan viennin arvon, tuonnin arvon ja vakavaraisuuden nousua ennakoitiin suurempi määrä alueella koko maahan verrattuna.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁴ kehitys jaksosta 2/95 lähtien. Sekä liikevaihdon että kannattavuuden suhdannenäkymät ovat Pirkanmaalla jonkin verran laskeneet kevään 2008 kyselystä. Myös koko maan suhdannenäkymät ovat sekä liikevaihdon että kannattavuuden kohdalla laskussa.

3.2 SUHDANNENÄKYMÄT SEURAAVAN VUODEN KULUTTUA

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

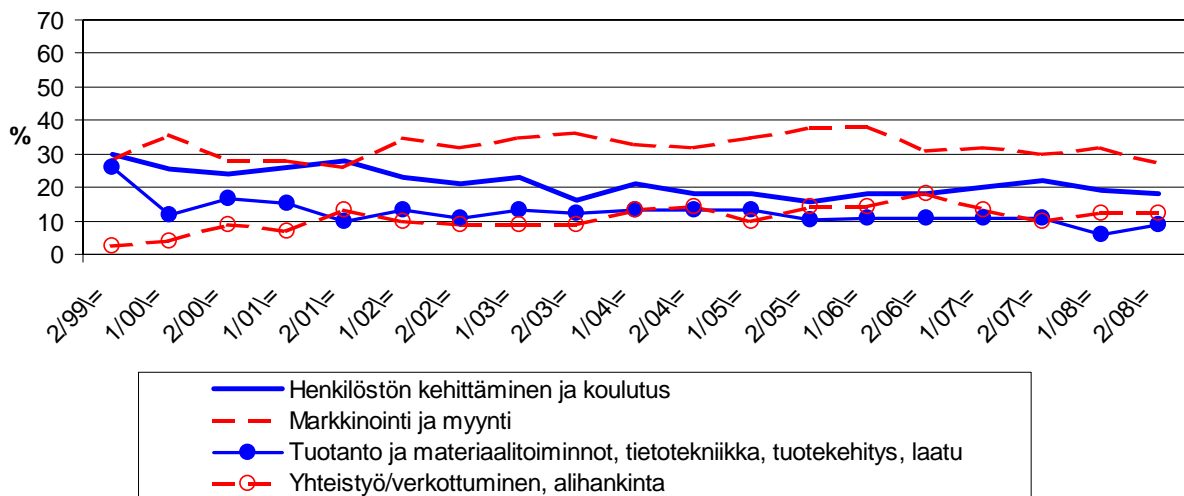
Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA %	Pirkanmaa %
Johtaminen	5	6
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	18	18
Markkinointi ja myynti	27	27
Vienti ja kansainvälistyminen	3	3
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	6	6
Tuotanto ja materiaalitoiminnot, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	10	9
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	12	12
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	2	2
Ei kehittämistarvetta	17	18

Koko maan ja Pirkanmaan alueen pk-yritysten kehittämistarpeet ovat hyvin samankaltaisia. Pirkanmaan pk-yrityksissä koetaan olevan koko maan keskiarvon tavoin eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta sekä alueen että koko maan pk-yrityksillä on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa.

Markkinointiin ja myyntiin liittyvät kehittämistarpeet ovat vähentyneet Pirkanmaalla toimivien pk-yritysten keskuudessa kevään 2008 tilanteeseen verrattuna. Tuotantoon ja materiaalitoimintoihin liittyvät kehittämistarpeet ovat sen sijaan nousseet edellismittauksesta hieman.

4. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

	KOKO MAA	Pirkanmaa
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	4	5
byrokratia	1,5	0,9
työlainsäädäntö	0,8	1,4
työehtosopimukset	0,5	0,5
muu sääntely	1,2	1,6
KUSTANNUSTASO	14	14
verotus	2,3	3,0
palkkataso	2,7	1,6
työn sivukulut	4,7	4,6
muut tuotantokustannukset	3,8	4,8
KILPAILUTILANNE	14	16
kireä kilpailutilanne	10,3	10,7
markkinoiden liiallinen keskittyminen	1,2	1,4
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	0,6	-
markkinoita vääristävät tuet	0,5	0,5
harmaa talous, konkurssit jne.	0,5	0,7
kysynnän riittämättömyys	1,2	1,4
RAHOITUS	6	6
rahoituksen saatavuus	1,7	2,1
rahoituksen hinta	1,2	1,1
vakuuksien puute	2,8	2,3
RESURSSITEKIJÄT	23	18
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	14,9	12,1
alihankkijoiden/osatoimittajien		
saatavuus	1,0	0,5
toimitilat	1,4	0,9
koneet ja laitteet	0,8	0,7
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	4,2	3,4
YLEINEN SUHDANNE- /MAAILMANTILANNE	18	21
MUUT TEKIJÄT	8	8
EI OSAA SANOA	13	17

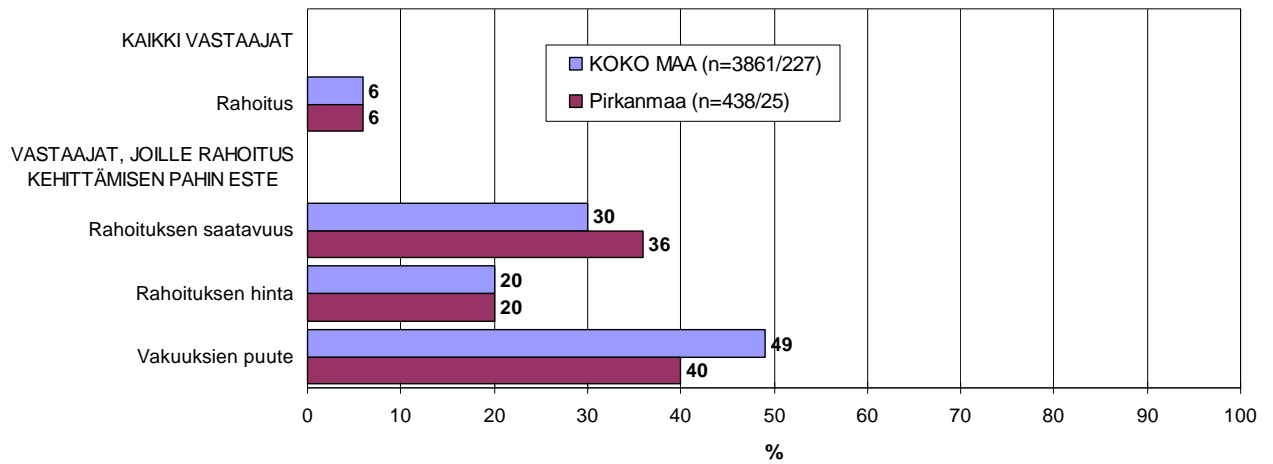
Pirkanmaalla pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat edelleen resurssitekijät sekä kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät. Nyt myös yleinen suhdanne/maailmantilanne koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa kehittämisen esteeksi aiempaa enemmän. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteeksi. Resurssitekijät koetaan kuitenkin pienemmäksi kehittämisen esteeksi Pirkanmaalla kuin koko maassa keskimäärin.

Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 6 prosentilla Pirkanmaan pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä vakuuksien puute on pahimpana 40 prosentilla, rahoituksen saatavuus 36 prosentilla sekä hinta viidesosalla. Pirkanmaalla toimivat pk-yritykset kokevat nyt rahoituksen olevan yhtäläinen kehittämisen este kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin. Koko maassa kasvuhakuiset⁵ pk-yritykset sekä kaikki pk-yritykset pitävät rahoitusta kokonaisuudessaan nyt pienempänä kehittämisen esteenä verrattuna kevään 2008 tilanteeseen. Pirkanmaan alueella rahoituksen merkitys kehittämisen esteenä on heikentynyt viime syksystä sekä kaikkien että kasvuhakuisien pk-yritysten keskuudessa.

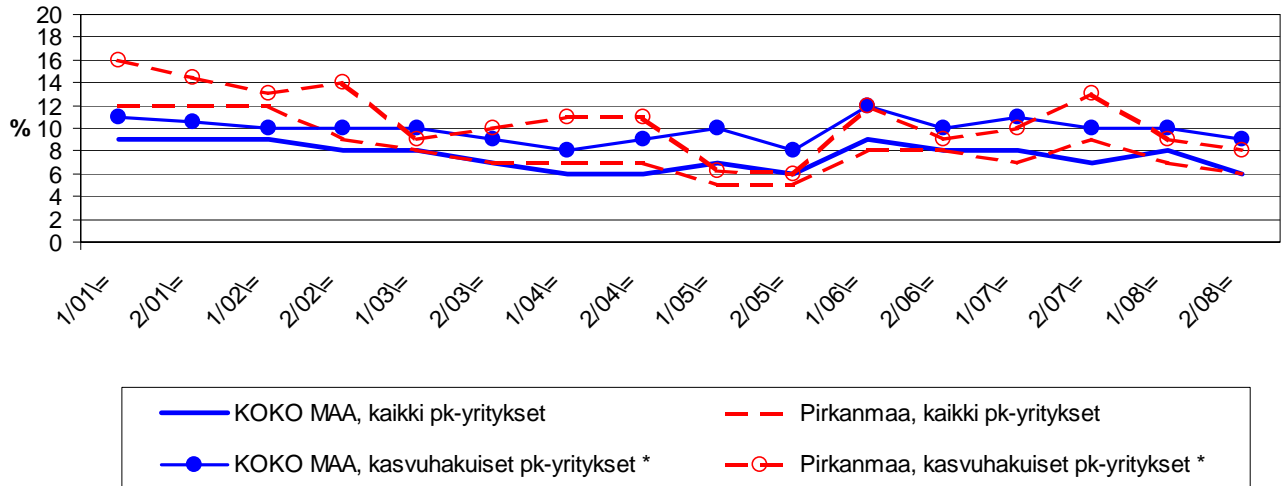
⁵ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

5.1 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET -Rahoitus-

n=kaikki vastaajat/rahoitus suurin kehittämisen este

5.2 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET - Rahoitus kokonaisuudessaan-

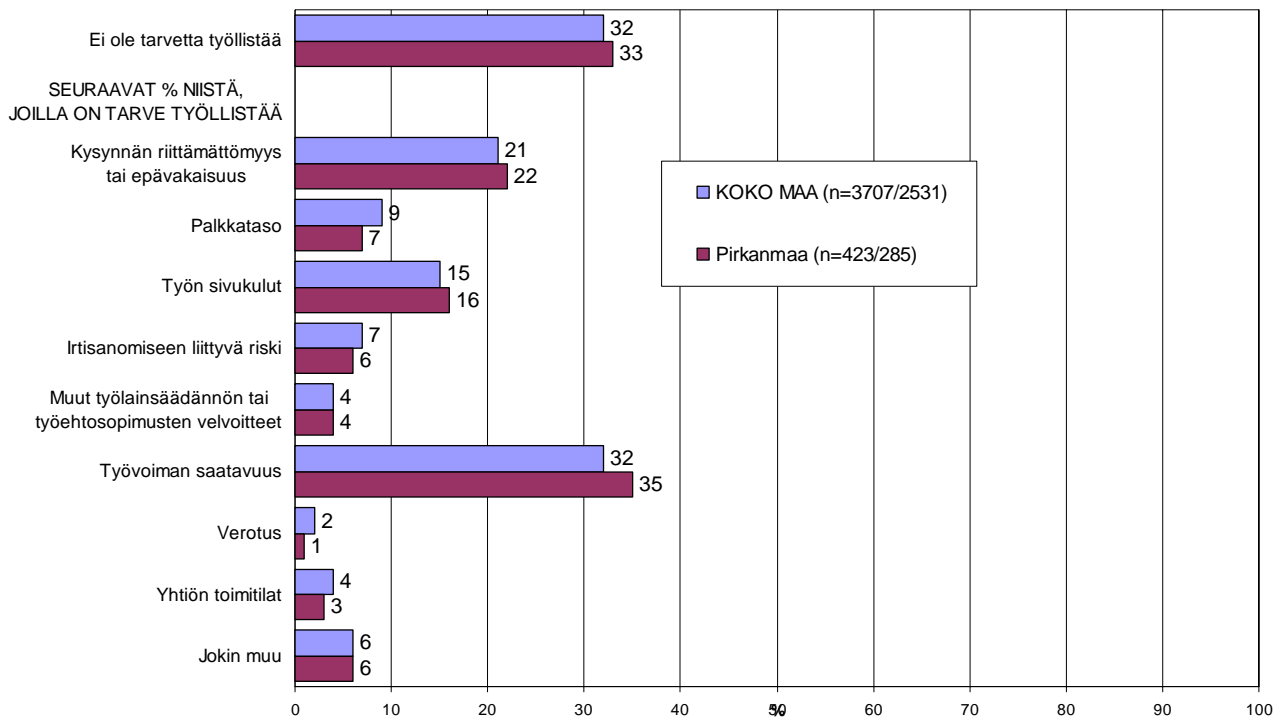

*) Yritys on voimakkaasti kasvuhakuinen tai pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Pirkanmaan pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat työvoiman saatavuus, jota 35 prosenttia niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpana esteenä. Lisäksi esteinä koetaan kysynnän riittämättömyys sekä työn sivukulut, joita yhteensä noin 38 prosenttia näistä yrityksistä piti suurimpana esteenä. Nämä kolme tekijää koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla. 33 prosentilla Pirkanmaan pk-yrityksistä ja 32 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

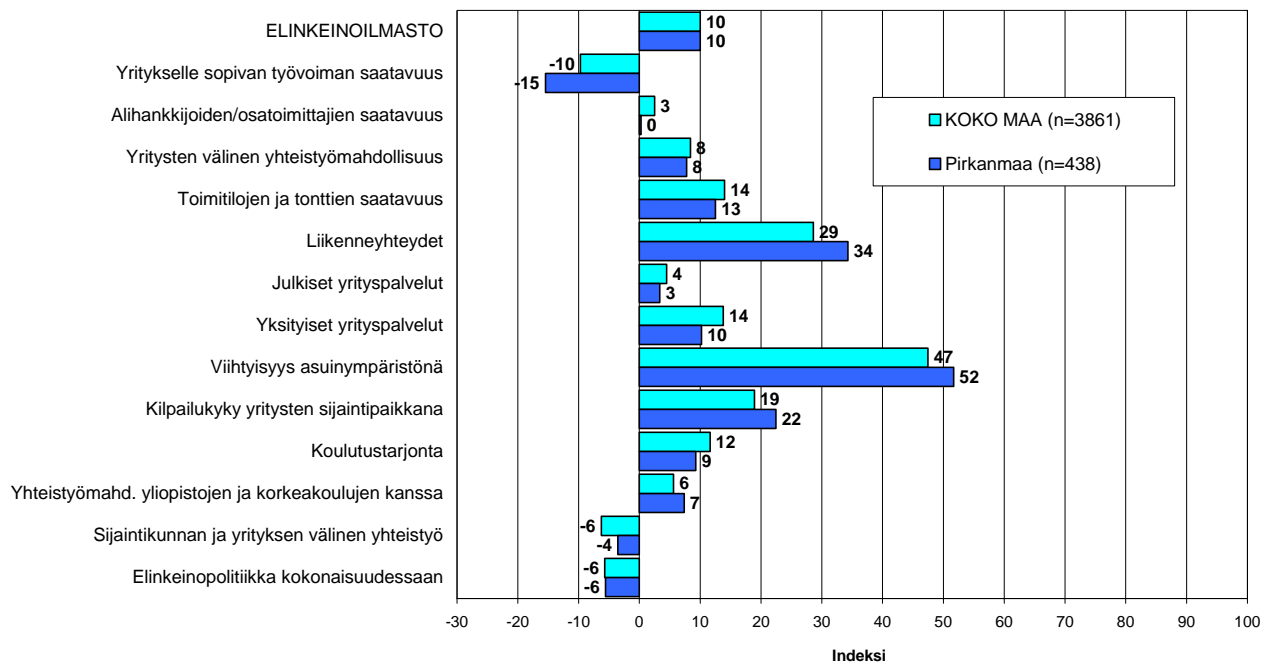
6. PK-YRITYSTEN TYÖLLISTÄMISEN SUURIN ESTE n=kaikki vastaajat/yrityksellä tarve työllistää

7 Elinkeinoilmasto

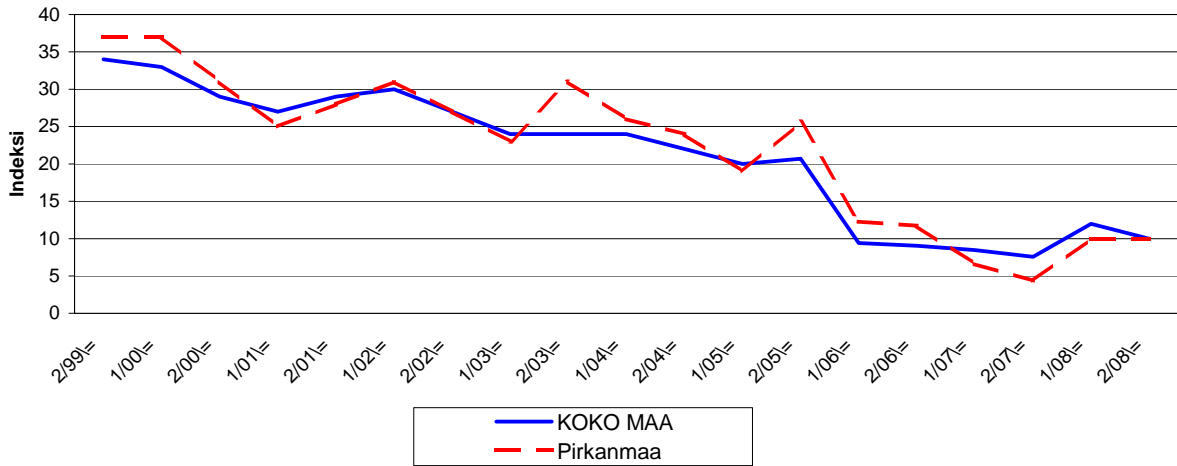
Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Pirkanmaalla yhtä tyytyväisiä kuin koko maassa keskimäärin. Tyytyväisimpiä Pirkanmaalla sijaitsevat pk-yritykset ovat alueen viihtyisyyteen asuin ympäristönä sekä liikenneyhteyksiin. Tyytymättömiä alueella ollaan yritykselle sopivan työvoiman saatavuuteen, elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan sekä sijaintikunnan ja yrityksen väliseen yhteistyöhön. Pirkanmaalla pk-yritykset ovat koko maan pk-yrityksiä tyytyväisempiä liikenneyhteyksiin, viihtyisyyteen asuin ympäristönä, yhteistyömahdollisuuksiin yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa sekä kilpailukykyyn yritysten sijaintipaikkana. Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Pirkanmaalla pysynyt edellismittauksen tuloksissa. Koko maan keskimääräinen tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on hieman laskenut kevään 2008 tuloksista. Aiemmin kysytty tekijä 'yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut' ei ole ollut mukana kyselyssä vuodesta 2006 lähtien.

7.1 ELINKEINOILMASTO
n=kaikki vastaajat

7.2 ELINKEINOILMASTO

- Keskiarvo sijaintikunnan elinkeinoilmastoa koskevasta väittämistä-

8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 6: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

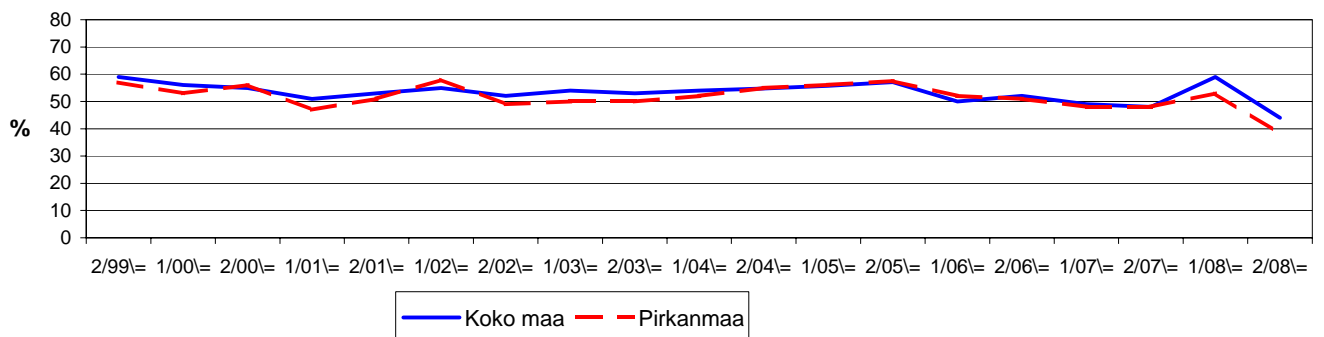
	KOKO MAA %	Pirkanmaa %
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	9	8
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	34	30
Pyrimme säilyttämään asemamme	37	38
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	17	21
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	3	3

Pirkanmaalla on edelleen suhteellisesti hiukan vähemmän voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana puolestaan ennakoiti kolme prosenttia koko maan ja Pirkanmaan pk-yrityksistä. Tärkeimpänä kasvukeinonaan alueen pk-yritykset pitivät uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä sekä myynnin ja markkinoinnin lisäämistä.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Pirkanmaalla yhteensä 38 prosenttia ja koko maassa yhteensä 44 prosenttia. Voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten osuus on laskenut sekä koko maassa että alueella; Pirkanmaalla voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten määrä on laskenut kolmen prosenttiyksikön verran. Kokonaisuutena kasvuhakuisten pk-yritysten osuus alueella on laskenut kevään 2008 tilanteeseen verrattuna. Myös koko maassa kasvuhakuisten osuus on laskenut.

8. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS

-Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien yritysten osuus kaikista yrityksistä-

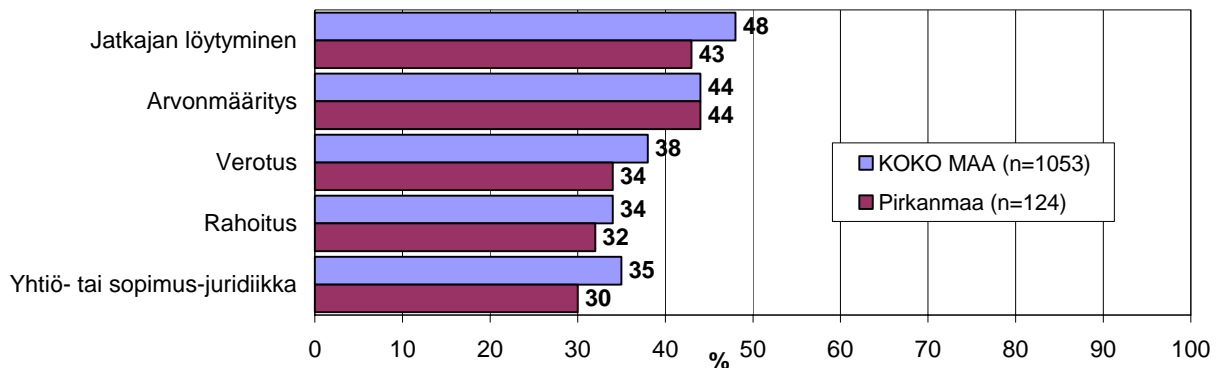
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

Taulukko 7: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Pirkanmaa %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	59	60
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	11	10
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	17	19
Ei osaa sanoa	14	11

Pirkanmaan alueella on sukupolven- tai omistajanvaihdos odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana noin joka kolmannessa pk-yrityksessä. Suurimmat haasteet sukupolven- tai omistajanvaihdosta aikoville yrityksille Pirkanmaan alueella ovat jatkajan löytäminen ja arvon määrittäminen.

9. ODOTETTAVISSA OLEVAT ONGELMAT SUKUPOLVEN-TAI OMISTAJANVAIHDOKSEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA -Yrityksen, jossa vaihdos odotettavissa lähimmän 5 vuoden aikana- n=sukupolven/omistajanvaihdos viiden vuoden sisällä

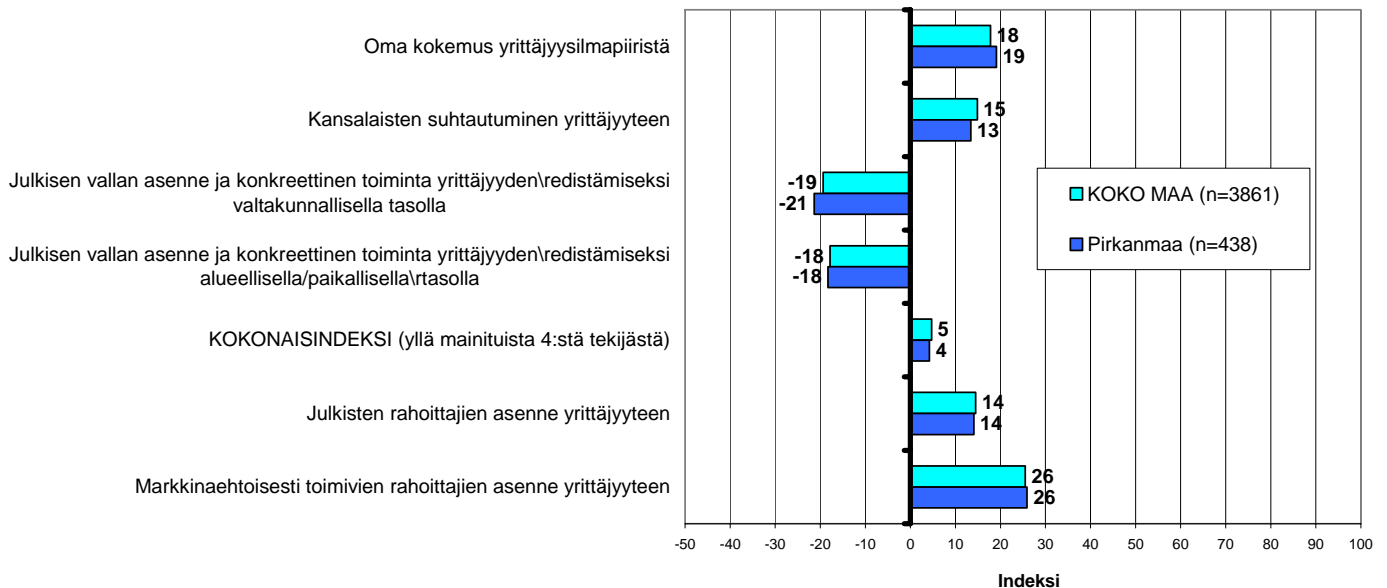

10 Yrittäjyysilmapiiri

Koko maan keskimääräinen kokonaisindeksi yrittäjyysilmapiirille on positiivinen +5, kun taas Pirkanmaalla se on +4. Indeksien osatekijöistä oma kokemus yrittäjyysilmapiiristä sekä kansalaisten suhtautuminen arvioidaan positiivisiksi tekijöiksi. Arviot em. tekijöistä ovat koko maassa ja alueella negatiivisemmat kevääseen 2008 verrattuna. Julkisen vallan asenne ja toimet arvioidaan selkeästi negatiivisiksi sekä Pirkanmaan että koko maan osalta.

Julkisten rahoittajien asenne yrittäjyyteen arvioidaan Pirkanmaan alueella samantasoiseksi kuin koko maassa keskimäärin. Niin myös markkinaehtoisesti toimivien rahoittajien asenne yrittäjyyteen.

10. YRITTÄJYYSILMAPIIRI n=kaikki vastaajat

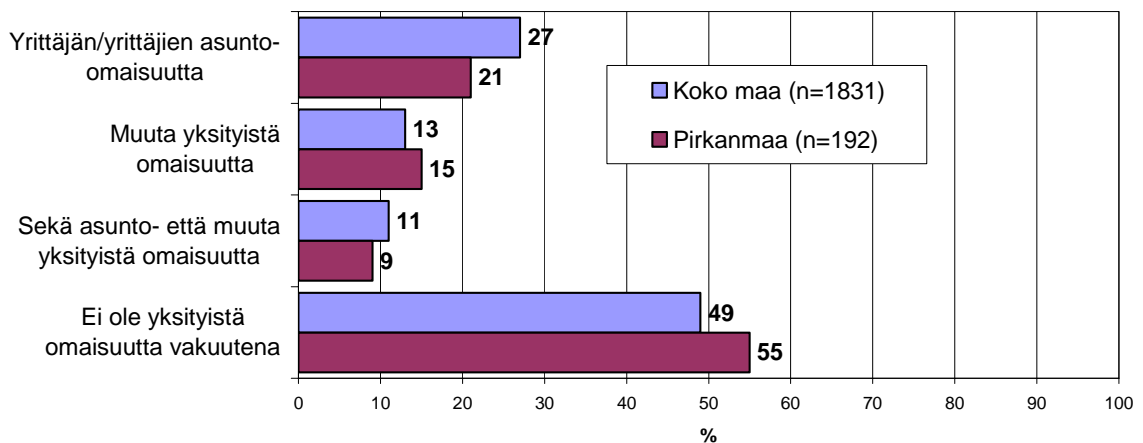
11 Pk-yritysten rahoitus

Pirkanmaan alueen yrityksistä 24 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana, kun taas koko maassa näin oli tehnyt 31 prosenttia.

Koko maan pk-yrityksistä 51 prosentilla on lainaa rahoituslaitoksilta, kun alueella vastaava lukema on 47. Koko maan osalta noin puolella (49%) niistä, joilla on lainaa rahoituslaitoksilta, ei ole yksityistä omaisuutta lainan vakuutena. Pirkanmaalla vastaava lukema on 55 prosenttia. Sekä koko maan että alueen osalta useimmiten lainojen vakuutena on yrittäjän / yrittäjien asunto-omaisuutta, jota on vakuutena hieman yli neljäsosalla koko maan ja noin viidenneksellä alueen pk-yrityksistä.

11. ONKO YRITYKSEN LAINOJEN VAKUUTENA YKSITYISTÄ OMAISUUTTA TÄLLÄ HETKELLÄ

n= kaikki vastaajat/yrityksellä lainaa rahoituslaitoksilta

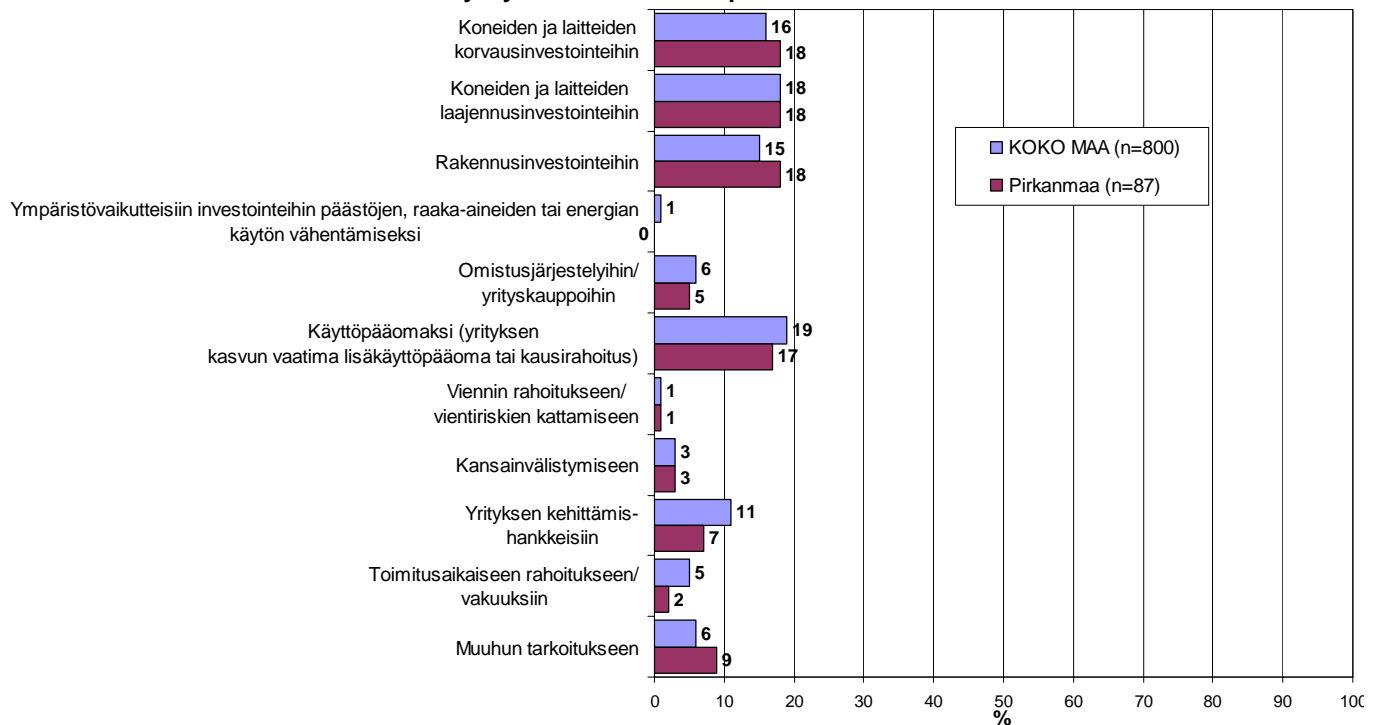

Noin joka viides alueella ja koko maassa toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Tärkeimpänä käyttötarkoituksena rahoitukselle pidetään alueella koneiden ja laitteiden korvaus- ja laajennusinvestointeja sekä rakennusinvestointeja. Pirkanmaan pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (82 %) tai Finnverasta (30 %). Rahoitusyhtiöistä rahoitusta aikoo hakea 24 prosenttia rahoitusta hakevista alueen yrityksistä.

Koko maan yrityksistä hieman vajaa kolmasosa on tehnyt ympäristövaikutteisia investointeja viimeisen kolmen vuoden aikana päästöjen, raaka-aineiden tai energian käytön vähentämiseksi. Myös Pirkanmaalla kolmannes pk-yrityksistä on tehnyt ympäristövaikutteisia investointeja.

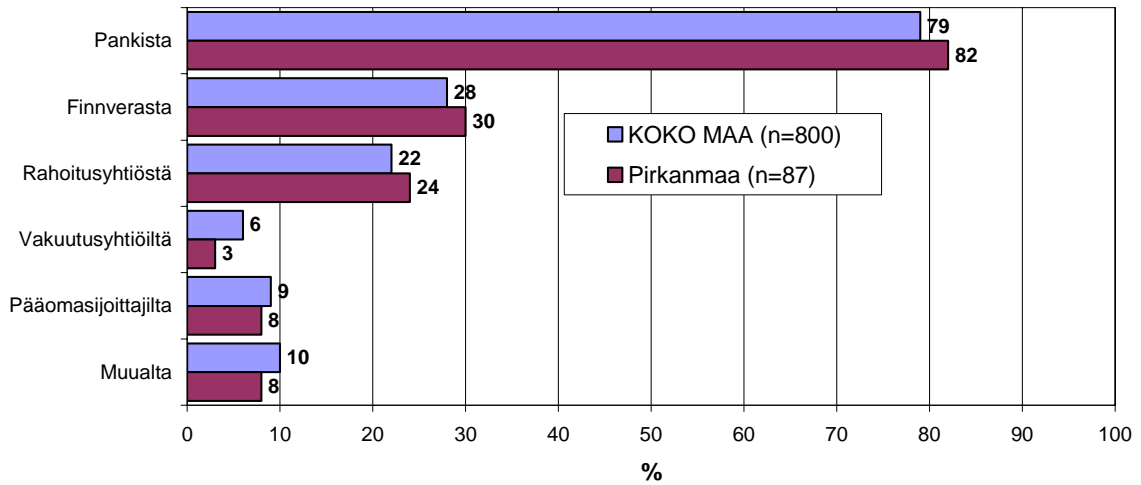
12. TÄRKEIN KÄYTTÖTARKOITUS ULKOPUOLISELLE RAHOITUKSELLE

-Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta-
n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

13. MISTÄ AIKOO HAKEA RAHOITUSTA

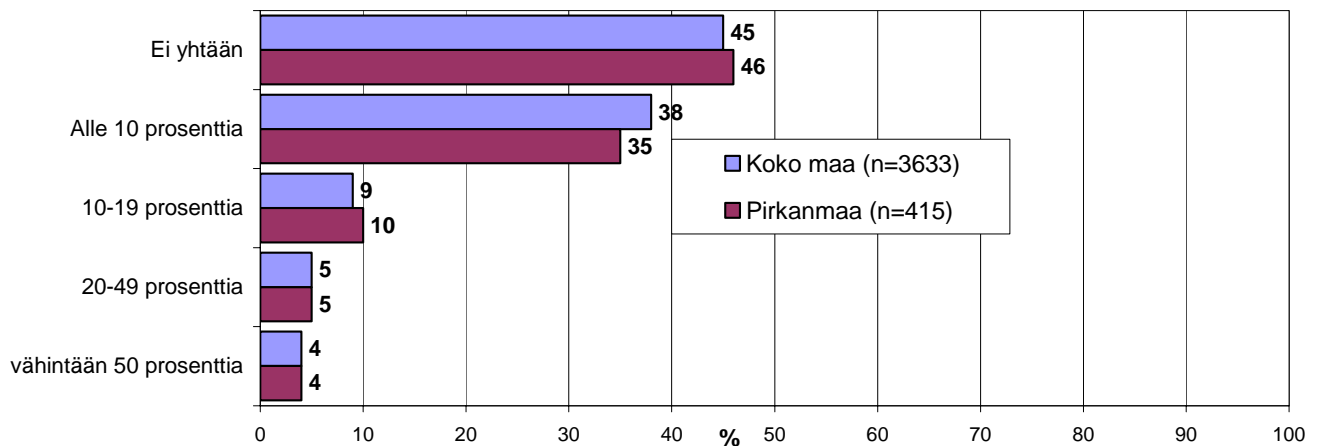
-Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta
n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

12 Pk-yritysten myynti kunnille

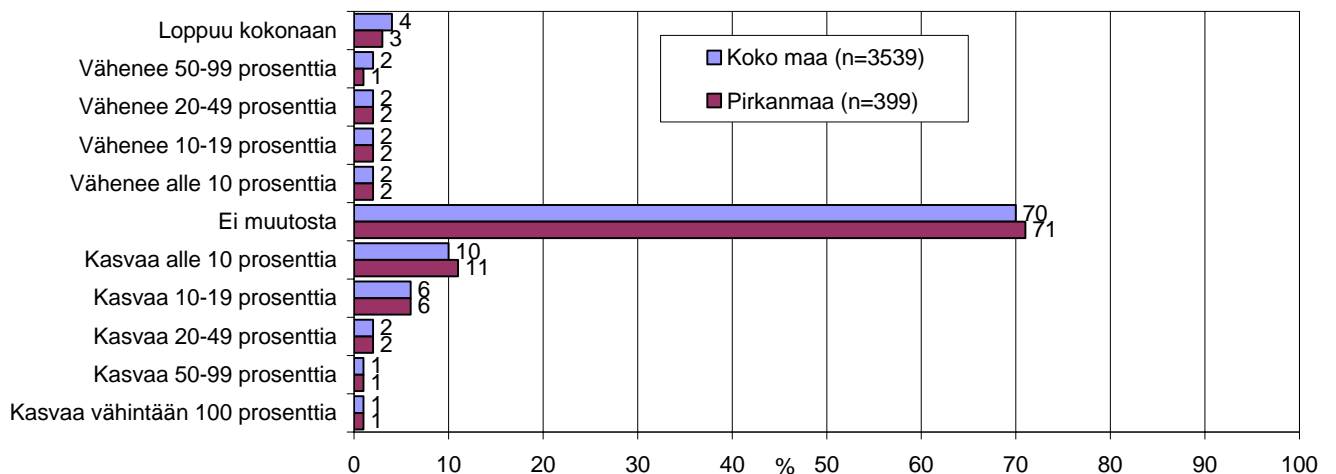
Suurin osa sekä koko maan (45%) että alueen (46%) pk-yrityksistä ilmoittaa, että liikevaihdosta ei muodostu yhtään myynnistä kunnille. Pirkanmaalla sijaitsee keskimäärin vähemmän sellaisia pk-yrityksiä, joiden liikevaihdosta muodostuu osa myynnistä kunnille, kuin koko maassa keskimäärin. Lisäksi koko maan pk-yrityksistä noin neljä kymmenestä ja alueella 35 prosenttia ilmoittaa, että liikevaihdosta muodostuu alle 10 prosenttia myynnistä kunnille.

14. KUINKA SUURI OSUUS YRITYKSEN LIIKEVAIHDOSTA MUODOSTUU MYYNNISTÄ KUNNILLE n=kaikki vastaajat

Suurin osa sekä koko maan (70%) että alueen (71%) pk-yrityksistä arvioi, että myynnissä kunnille ei tapahdu muutosta seuraavan viiden vuoden aikana. Hieman useampi Pirkanmaan pk-yrityksistä uskoo myynnin pysyvän samana verrattuna koko maan pk-yrityksiin. Yhteensä 20 prosenttia koko maan ja 21 prosenttia alueen pk-yrityksistä arvioi myynnin kunnille lisääntyvän seuraavan viiden vuoden aikana. Sen sijaan yhteensä 7 prosenttia alueen ja 8 prosenttia koko maan pk-yrityksistä arvioi myynnin vähenevän. 4 prosenttia koko maan ja 3 prosenttia alueen pk-yrityksistä arvioi myynnin kunnille loppuvan kokonaan seuraavan viiden vuoden aikana.

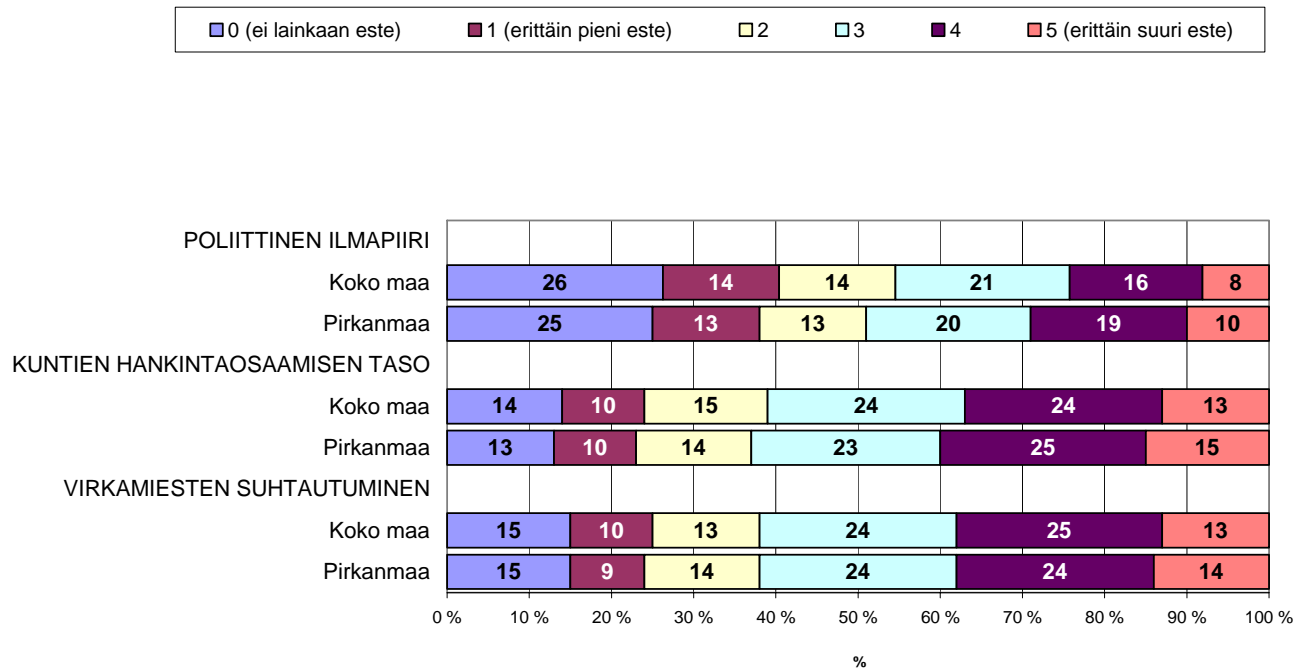
15. ARVIO MYYNNIN KEHITTYMISESTÄ KUNNILLE SEURAAVAN VIIDEN VUODEN AIKANA n=kaikki vastaajat

Koko maan pk-yrityksistä 15 prosenttia pitää erittäin suurena kunnille suuntautuvan myynnin esteenä hankintalain säädöksiä. Hankintalain säädöksiä pidetään hieman useammin alueella erittäin suurena esteenä kuin koko maassa keskimäärin. Myös kuntien hankintaosaamisen taso nähdään alueella keskimääräistä useammin erittäin suureksi myynnin esteeksi. Lisäksi yli joka kymmenes koko maan pk-yrityksistä pitää virkamiesten suhtautumista erittäin suurena esteenä. Vastaava luku Pirkanmaalla on 14 prosenttia. Sen sijaan alueella neljännes pk-yrityksistä ei pidä poliittista ilmapiiriä lainkaan esteenä. Poliittinen ilmapiiri on koko maassa hieman useammin kunnille suuntautuva myynnin este kuin alueella keskimäärin. Lisäksi noin neljäsosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä ei pidä yksityisten tuottajien puuttumisesta myynnin esteenä lainkaan.

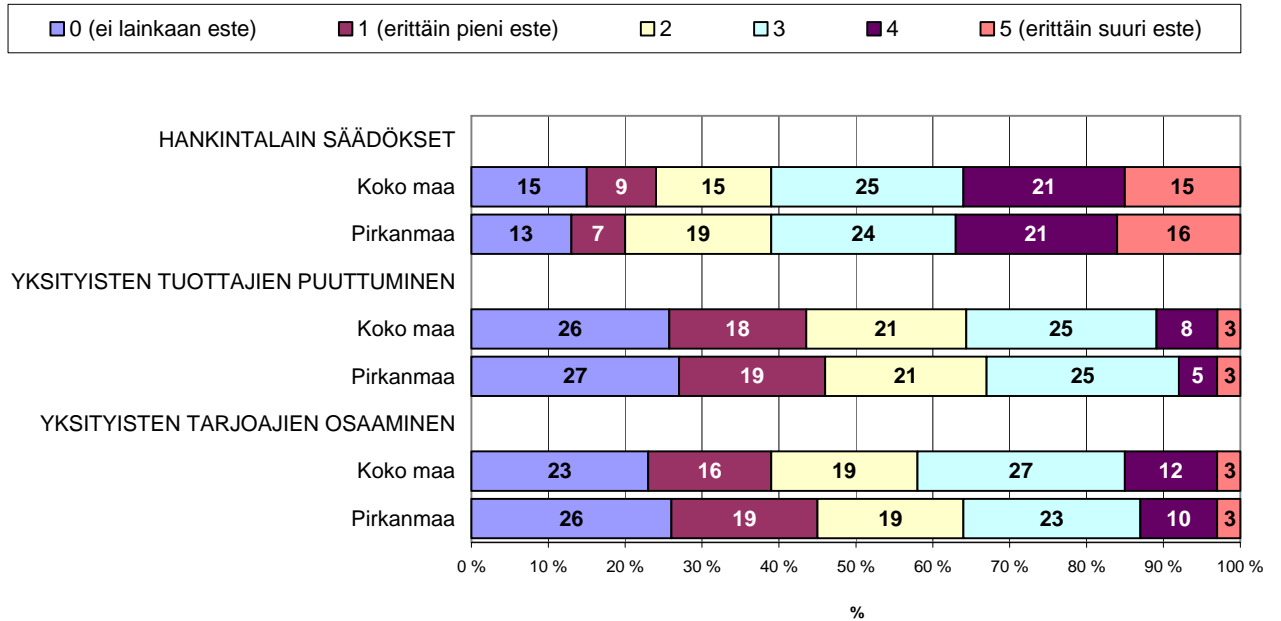
16. KUNTIIN SUUNTAUTUVAN MYYNNIN ESTEET (1/2)

Asteikko: 0=ei lainkaan este, 1=erittäin pieni este...5=erittäin suuri este

16. KUNTIIN SUUNTAUTUVAN MYYNNIN ESTEET (2/2)

Asteikko: 0=ei lainkaan este, 1=erittäin pieni este...5=erittäin suuri este

Pääkonttorit

- **Helsinki**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220
- **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240
- Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde 0204 6011
Internet: www.finnvera.fi

Aluekonttorit

- **Helsinki (Pääkaupunkiseutu)**
Eteläesplanadi 8 • PL 249, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401
 - **Uusimaa**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7110
 - **Joensuu**
Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163
 - **Jyväskylä**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299
 - **Kajaani**
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899
 - **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330
 - **Lahti**
Laiturikatu 2, 5. kerros, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249
 - **Lappeenranta**
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149
 - **Mikkeli**
Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690
 - **Oulu**
Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944
 - **Pori**
Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349
 - **Rovaniemi**
Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099
 - **Seinäjoki**
Kauppatori 1 – 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399
 - **Tampere**
Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711
 - **Turku**
Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649
 - **Vaasa**
Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849
- Pietarin-edustusto**
- **Finnveran Pietarin edustusto**
Finnish-Russian Innovation Center
Business Center Apollo, office 500
Dobrolyubova Prospect 8
St. Petersburg 197198
Russia
Puhelin +7 812 335 2234
Faksi +7 812 335 2236

- Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221, faksi (09) 2292 2980
www.yrittajat.fi
- **Etelä-Karjalan Yrittäjät ry**
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
p. 010 470 1100, f. 0104 701 102
www.yrittajat.fi/etelakarjala
- **Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
p. (06) 420 5000, f. (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa
- **Etelä-Savon Yrittäjät ry**
Patteristonkatu 2 C, 50100 Mikkeli
p. (015) 151 684, f. (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo
- **Helsingin Yrittäjät**
Kellosilta 2 D, 2. krs. 00520 Helsinki
p. (09) 612 6230, f. (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki
- **Hämeen Yrittäjät ry**
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
p. (03) 682 1153, f. (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame
- **Kainuun Yrittäjät ry**
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
p. 010 387 7870, f. (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu
- **Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
p. (06) 831 5292, f. (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa
- **Keski-Suomen Yrittäjät ry**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
p. 010 425 9203, f. 010 425 9210
www.yrittajat.fi/keskisuomi
- **Kymen Yrittäjät ry**
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
p. (05) 535 4313, f. (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi
- **Lapin Yrittäjät ry**
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
p. (016) 420 0600, f. (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi
- **Länsipohjan Yrittäjät ry**
Valtakatu 5, 94100 Kemi
p. (016) 221 701, f. (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja
- **Pirkanmaan Yrittäjät ry**
Kehräsaari B-rappu • PL 7, 33201 Tampere
p. (03) 251 6500, f. (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa
- **Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry**
Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
p. 010 470 7600, f. (013) 127 678
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala
- **Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
p. (08) 311 4677, f. (08) 371 227
www.yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
- **Päijät-Hämeen Yrittäjät ry**
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
p. (03) 782 9866, f. (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame
- **Pääkaupunkiseudun Yrittäjät ry**
Tekniikantie 12, 02150 Espoo
p. 010 422 1400
www.espoonyrittajat.fi
www.yrittajat.fi/vantaa
www.kauniaistenyrittajat.fi
- **Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät ry – Kust-Österbottens Företagare rf**
Hietasaarenkatu 6, 65100 Vaasa
p. (06) 356 0800, f. (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa
- **Satakunnan Yrittäjät ry**
Isolinnankatu 24 • PL 45, 28101 Pori
p. (02) 634 9900, f. (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta
- **Savon Yrittäjät ry**
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
p. (017) 368 0500, f. (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo
- **Uudenmaan Yrittäjät – Nylands Företagare ry**
Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
p. (09) 274 5420, f. (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa
- **Varsinais-Suomen Yrittäjät ry**
Brahenskatu 20, 20100 Turku
p. (02) 275 7100, f. (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Pirkanmaan Yrittäjät

Pirkanmaan Yrittäjät

Kehräsaari B-rappu, PL 7, 33201 Tampere
Puhelin (03) 251 6500
Faksi (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa

Suomen Yrittäjät

Suomen Yrittäjät

Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221
Faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

FINNVERA

Tampere
Hämeenkatu 9, PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711

Finnvera Oyj

Valtakunnallinen vaihde: 0204 6011
www.finnvera.fi

Helsinki

Eteläesplanadi 8
PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

Kuopio

Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240